RAKENNUSTEEMA

Monesti nuorkarja on lehmäpaikkojen lisäämisen jäljiltä kuin sillit purkissa. **NEUVONTAELÄINLÄÄKÄRI LAURA KULKAS, VALIO**

Parsinavetan olosuhteet paranevat reilusti huokeillakin muutoksilla

Parsinavetoissa on viime vuosina tehty runsaasti parannuksia sekä eläinten että työntekijöiden oloihin. Tilojen välillä on eroja, mutta kohentaminen kannattaa aina.

Yksi navetta tai yhdenlainen mielikuva ei enää kerro paljonkaan Suomen parsinavettojen tilasta.

”Erot navettojen välillä ovat valtavia. Joukossa on supermoderneja, pitkälle koneellistettuja navettoja sekä jäähdyttelijöiden vanhoja parsinavettoja, joihin ei enää haluta satsata”, Valion neuvontaeläinlääkäri **Laura Kulkas** sanoo.

Hän toivoo, että niilläkin tiloilla, joilla luopuminen siintää muutaman vuoden päässä, jaksettaisiin vielä tarttua toimeen.

Pienillä muutoksilla voidaan kohentaa merkittävästi sekä karjan oloja että omistajien viihtyvyyttä työssään.

”Aina kannattaa parantaa vähän. Esimerkiksi parsien vaihto on mahdollista toteuttaa edullisesti. Parsia voi tarvittaessa pidentää lantaritilän päälle ulottuvilla kumimatoilla. Keinoja keksii kyllä, kunhan saa kipinän aloittaa.”

Kulkkaan mukaan niskapuomi- ja lapatukiparret ovat huomattavasti länkiä eläinystävällisempi ratkaisu.

Paljon hyviä muutoksia

Paljon parsinavetoissa on jo tapahtunutkin.

Esimerkiksi kytkylaitteet ovat väljentyneet ja parsia on pidennetty lehmien koon kasvettua.

”Likaisuus ja liian lyhyet parret ovat olleet tyypillisiä vanhojen parsinavettojen ongelmia. Liian tiukat kytkyet estävät lehmän luontaisen liikeradan ylösnousussa”, Kulkas sanoo.

Nykyään lehmien alla on yhä useammin joko kumimatto tai pehmeä parsipeti. Myös ruokintatekniikka on kehittynyt paljon ja juomakuppien riittävään tehoon kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota.

”Monissa parsinavetoissa lehmät voivat hyvin monella tavalla”, Kulkas sanoo.

Hänen mielestään uusia parsinavettoja ei silti pitäisi enää rakentaa. Paras vaihtoehto on väljä, hyvä pihatto, josta lehmät pääsevät myös ulkoilemaan.

Parsinavettaa ja pihattoa verrattaessa kynnyskysymys on, kuinka paljon painoa vapaudelle asetetaan.

”Mitä vanhemmaksi tulen, sitä oudommalta on alkanut tuntua pitää eläimiä päästään kiinni. Tavalla on kuitenkin historiallinen tausta, ja sille täytyy antaa aikaa hävitä.”

Pihattoon voi siirtyä myös vaiheittain

Kulkas muistuttaa, että parsinavetasta pihattoon siirtymisen ei aina tarvitse olla miljoonainvestointi.

Navetan voi muokata parresta pihatoksi myös vaiheittain ja edullisesti.

”Ensin voi ottaa käyttöön kylmän makuuhallin, josta lehmät käytetään lypsyllä lämpimässä navetassa.”

Makuuhalliksi käy yksinkertainen puuhalli, jonka kuivitus ja puhdistus onnistuu traktorilla.

”Vain mielikuvitus on rajana tilakohtaisissa ratkaisuissa.”

Parsinavetan ahtautta voi helpottaa siirtämällä nuorkarjan vaikkapa pihapiirin latoon tai rakentamalla navettaan edullisen siiven sitä varten.

”Monesti nuorkarja on lehmäpaikkojen lisäämisen jäljiltä kuin sillit purkissa. Sillä puolella olisi vielä paljon parannettavaa”, Kulkas harmittelee.

Vasikoiden ja hiehojen oloista tuleekin eniten huomautuksia maitotilojen hyvinvointitarkastuksissa.

Noin puolet lehmistä parsissa

Pihattojen suosiosta huolimatta suuri osa suomalaisesta maidosta tulee edelleen parsinavetoista.

Pro Agrian tietokannan yli 6 400 maitotilasta parsinavettoja on noin 70 prosenttia. Lehmämäärillä mitattuna hieman yli puolet lehmistä asuu parsinavetoissa.

Maa- ja metsätalousministeriön tilastojen mukaan viime vuonna rakennettiin kuusi uutta parsinavettaa.

Peruskorjauksia ja laajennuksia tehtiin 24. Sekä uusien parsinavettojen rakentaminen että vanhojen korjaaminen ja laajentaminen on selvästi vähentynyt vuodesta 2007 lähtien.

Vastaavasti uusia pihattoja rakennettiin 28 ja 44:ää korjattiin tai laajennettiin.

TERHI TORIKKA

Automaattinen ruokinta kiinnostaa

PARIKKALA (MT)
Juha ja **Anna-Mari Lötjösen** uudistettuun parsinavettaan kerääntyi Nupit Kaakkoon -hankkeen vierailupäivänä runsaat kymmenen tuottajaa lähiseudulta.

Kävijöitä kiinnostivat etenkin niskapuomiparret sekä kiskoruokkija, joka jakaa lehmille sekä säilö- että väkirehun.

”Rehunjakoautomaatti kiinnostaa, koska selkä on viime aikoina vaivannut”, parikkalalainen **Kari Huotilainen** totesi.

Hänet sai paikalle vierailupäivän osuminen lähiseudulle.

”Se madaltaa kynnystä lähteä. Paljon ei tule muiden navetoissa käytyä, omassa kuluu aikaa riittävästi.”

Huotilainen lisää kuitenkin, että vierailuista jää aina jotakin mieleen kytemään myös omaa navettaa silmällä pitäen. Viimeksi hän on uusinut parsirakenteita ja ritilöitä.

Antti ja **Sami Kokkonen** tulivat paikalle etenkin tapaamaan muita tuottajia.

> »On mukava katsoa, kun isännällä on homma hanskassa ja hän kertoo ratkaisuistaan rehellisesti.«
>
> **ANTTI KOKKONEN**

”Nämä on siitä hyviä tilaisuuksia. Ja ainahan sitä miettii, miten omaa navettaa kannattaisi remontoida. On mukava katsoa, kun isännällä on homma hanskassa ja hän kertoo ratkaisuistaan rehellisesti”, Antti Kokkonen sanoo.

TERHI TORIKKA

Kari Huotilainen (oik.) kyseli Juha Lötjösen kokemuksia automaattisesta ruokkijasta.

TERHI TORIKKA

Niskapuomiparsi antaa länkikytkimiin verrattuna lehmille paljon enemmän liikkumatilaa. Lötjösen tilan lehmät pysyvät puhtaina hyvällä kuivituksella sekä säännöllisellä parsien kolaamisella ja harjauksella.

Niskapuomiparret lisäsivät lehmien liikkumatilaa edullisesti

PARIKKALA (MT)
Mielikuva hämärästä, voimakkaan hajuisesta ja hiukan ahtaasta navetasta pätee nykyisin yhä harvempaan parsinavettaan.

Hyvä esimerkki on **Juha** ja **Anna-Mari Lötjösen** navetta Parikkalassa.

Viisi vuotta sitten valmistunut laajennusosa on valoisa, lehmät puhtaita ja sisäilma raikas.

Parsirakenteet ovat yksinkertaiset niskapuomit, joihin lehmien kaulapannat on kiinnitetty ketjulla.

”Eihän tämä pihattoa vastaa, mutta entiseen länkimalliin verrattuna niskapuomit lisäävät huomattavasti lehmien mahdollisuutta liikkua”, Juha Lötjönen kertoo.

Niskapuomi oli Lötjösen mukaan myös vaihtoehdoista edullisin. Lisäksi uusi parsimalli on vähentänyt hieman vedinpolkemia.

Parsien erottimissa on kiinnitetty huomiota siihen, etteivät ne paina makuulla olevan lehmän mahaa.

Kulku ulos ja sisään sujuvaa

Niskapuomiparret ovat Lötjösten mukaan käytännölliset lehmien uloslaskussa ja kiinniotossa.

Noin puolimetrinen kiinnitysketju kulkee lehmän pannassa laitumelle ja helpottaa kiinniottoa. Ketjua lyhennettiin hieman alkuperäisestä, jotta lehmä ei pääsisi astumaan sen päälle.

Siirtelyä helpottaa myös, että lehmät seisovat navetassa takapäät vastakkain. Näin ne liikkuvat kaikki ulos ja sisään yhtä käytävää pitkin.

Lehmät ulkoilevat kesällä päivät ja talvella silloin tällöin.

”Jotta seisonta-aika ei tulisi niin pitkäksi”, isäntä sanoo.

165 senttiä pitkiä parsia pehmentävät kumimatot. Lietekuilun ritilän lehmänpuoleiset palkit ovat tavallista leveämpiä kookkaiden lehmien kohdalla. Näin sorkka ei pääse painumaan ritilän väliin.

Jokaisella lehmällä on oma juomakuppi.

Juha ja Anna-Mari Lötjönen halusivat hyödyntää navetan laajennuksessa mahdollisimman paljon vanhaa navettaa. Jere, 7 kuukautta, on käynyt navetassa vasta muutaman kerran.

Hankaumat ja ryöväys haittoja

Niskapuomin miinuspuolia ovat joillekin lehmille aiheutuvat hankaumat tai kyhmyt.

”Voisi olla hyvä laittaa putket eri kokoisille eri korkeuteen”, Lötjönen pohtii.

Nyt kaikki puomit ovat noin 90 sentin korkeudella ruokintapöydästä.

Tuottajain Maidon tuotantoneuvoja **Kaija Laitinen** vinkkaa, että joillain tiloilla ongelmaa on helpotettu asentamalla metalliputken päälle pyörivä muoviputki, joka vähentää hankausta.

Toinen hankaluus on umpilehmien syönnin rajoittaminen.

Kun liikkumatilaa on enemmän, myös naapurin rehuannos on lähempänä. Tämän vuoksi umpilehmät on sijoitettu peräkkäin rivin päätyyn.

Vanha rakennus tehokkaasti hyödyksi

Lötjöset käyttivät navetan laajennuksessa hyödyksi vanhaa navettaa. Sen ympärille rakennettiin lisää moneen suuntaan.

Vanha osa toimii nyt nuorkarjan asumuksena. Entiseen rehusiiloon tehtiin tilat automaattiselle kiskoruokkijalle, joka jakaa lehmille säilö- ja väkirehun.

Pihatto karsiutui laajennussuunnitelmia tehtäessä pois lähinnä kustannussyistä.

”Halusimme hyödyntää olemassa olevaa rakennusta.”

Lehmäpaikkojen määrä kasvoi 24:stä 42:een runsaan 300 000 euron investoinnilla.

Kennoikkunat kiinnostavat

Tulevaisuuden suunnitelmat Lötjösillä ovat vielä avoinna. Suuriin laajennuksiin ei ole nyt aikomuksia. ”Tätä voisi ehkä pidentää 50 lehmään asti, mutta kyllä seuraava olisi varmaan sitten jo pihatto.”

Seuraavana mielessä on ikkunoiden muuttaminen avattaviksi kesähelteiden keventämiseksi.

”Myös kennoikkunoiden toimivuus parsinavetoissa kiinnostaa”, isäntä kertoo.

TERHI TORIKKA

Puurakentamisen koulutuskiertue

Puurakentamisen RoadShow 2013 -koulutuskiertue starttasi eilen Helsingistä. Koulutus kiertää 16 ammattikorkeakoulupaikkakunnalla eri puolilla Suomea.

Ilmainen koulutuspäivä keskittyy puuelementtirakentamisen avoimen teollisuusstandardin (RunkoPES) esittelemiseen, eurokoodeihin, CE-merkintään ja rakentamisen hiilijalanjälkeen.

Koulutuspaikkakunnat ovat 5.3. Helsinki, 6.3. Tampere, 7.3. Hämeenlinna, 12.3. Jyväskylä, 13.3. Kuopio, 14.3. Joensuu, 19.3. Pori, 20.3. Vaasa, 21.3. Seinäjoki, 26.3. Oulu, 27.3. Rovaniemi, 9.4. Turku, 10.4. Raasepori (Tammisaari), 23.4. Kotka, 24.4. Lappeenranta ja 25.4. Mikkeli.

Ilmoittautuminen *www.puuinfo.fi*-sivustolta.

MT

Keskity olennaiseen – valitse Design-Talo!

SISÄLTYY AINA HINTAAN:
Täydellinen lämmitysjärjestelmä
Takka hormeineen
Vastuu työturvallisuudesta
Rahti
ARVO VÄHINTÄÄN 10 000 €

Toteutettuna jo lähes 4000 ainutlaatuista kotia

Design-Talo on aina omistajansa näköinen. Asiakkaanamme voit valita markkinoiden laajimmasta materiaali- ja sisustusvalikoimasta sekä vaikuttaa yksityiskohtien lisäksi pohja- ja julkisivuratkaisuun. Jo kaupantekohetkellä saat tietää muuttopäivän sekä kiinteän kauppahinnan, johon sisältyvät täydellinen lämmitysjärjestelmä, takka hormeineen ja rahti. Lisäksi Design-Talo kantaa vastuunsa työturvallisuudesta kohteissaan. Jatkuva tuotekehityksemme takaa talojemme energiatehokkuuden nyt ja tulevaisuudessa.

WWW.DESIGNTALO.FI
DESIGNTALO
Oma koti muuttovalmis

Liimapuupalkit asennusvalmiina? Tottakai!

Navettojen, konesuojien ja varastojen palkkitoimittaja

KESTOPALKKI

Kestopalkki LPJ Oy
Puusepäntie 89
62420 Kortesjärvi
puh. (06) 4880 200
fax. (06) 4880 220

www.kestopalkki.fi